

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

27. února 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Spotřebitelský úvěr — Zneužívající klauzule — Směrnice 93/13/EHS — Nucený výkon rozhodčího nálezu — Návrh na vstup vedlejšího účastníka do řízení o výkon rozhodnutí — Sdružení na ochranu spotřebitelů — Vnitrostátní právní předpisy neumožňující takové vedlejší účastenství — Procesní autonomie členských států“

Ve věci C-470/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Okresného soudu Svidník (Slovensko) ze dne 31. srpna 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 19. října 2012, v řízení

Pohotovosť s. r. o.

proti

Miroslavu Vašutovi,

za přítomnosti:

Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: N. Wahl,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za Pohotovosť s. r. o. J. Fuchsem, konatelem společnosti,
- za Združenie na ochranu občana spotrebiteľa HOOS I. Šafrankem, advokátem,
- za slovenskou vládu B. Ricziovou, jako zmocněnkyní,
- za německou vládu T. Henzem a J. Kemper, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: slovenština.

— za Evropskou komisi M. van Beekem a A. Tokárem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 12. prosince 2013,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 6 až 8 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), ve spojení s články 38 a 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Pohotovosť s. r. o. (dále jen „Pohotovosť“) a M. Vašutou ve věci výkonu rozhodčího nálezů, kterým byla posledně uvedenému uložena povinnost vrátit peněžité částky na základě smlouvy o spotřebitelském úvěru.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 3 odst. 1 směrnice 93/13 stanoví:
„Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti [požadavkem dobré víry] způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.“
- 4 Článek 6 odst. 1 této směrnice zní:
„Členské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí].“
- 5 Článek 7 uvedené směrnice stanoví:
„1. Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání nepřiměřených podmínek [zneužívajících klauzulí] ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.
2. Prostředky uvedené v odstavci 1 musí obsahovat ustanovení, podle nichž osoby nebo organizace, které mají podle vnitrostátních právních předpisů oprávněný zájem na ochraně spotřebitelů, mohou požádat v souladu s vnitrostátními právními předpisy soud nebo příslušné správní orgány o rozhodnutí, zda smluvní podmínky [klauzule] sepsané pro obecné použití jsou nepřiměřené [zneužívající], aby tak mohly použít vhodné a účinné prostředky k zabránění dalšímu použití takových podmínek [klauzulí].
3. S náležitým ohledem na vnitrostátní právní předpisy mohou být zákonné opravné prostředky uvedené v odstavci 2 zaměřeny odděleně nebo společně proti řadě prodávajících nebo poskytovatelů z téhož hospodářského odvětví nebo jejich sdružením používajícím stejné obecné smluvní podmínky nebo podobné podmínky nebo doporučujícím jejich použití.“

6 Článek 8 téže směrnice uvádí:

„Členské státy mohou v oblasti působnosti této směrnice zavést nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou za účelem zajištění vyššího stupně ochrany spotřebitele.“

Slovenské právo

7 Občanský soudní řád, ve znění použitelném na skutkové okolnosti v původním řízení (dále jen „občanský soudní řád“), v § 93 stanoví:

„1) Jako vedlejší účastník se může vedle navrhovatele nebo odpůrce zúčastnit řízení ten, kdo má právní zájem na jeho výsledku, pokud nejde o řízení o rozvodu, neplatnosti manželství, nebo určení, zda manželství existuje, či nikoli.

2) Jako vedlejší účastník se může vedle navrhovatele nebo odpůrce zúčastnit řízení i právnická osoba, jejímž předmětem činnosti je ochrana práv podle zvláštního předpisu.

3) Do řízení vstoupí buď z vlastního podnětu, nebo na výzvu některého z účastníků řízení učiněnou prostřednictvím soudu. O přípustnosti vedlejšího účastenství soud rozhodne pouze na návrh.

4) V řízení má vedlejší účastník stejná práva a povinnosti jako účastník. Jedná však pouze sám za sebe. Pokud jeho úkony odporují úkonům účastníka, kterého v řízení podporuje, soud je posoudí po zvážení všech okolností.“

8 Ustanovení § 251 odst. 4 tohoto řádu stanoví:

„Na výkon rozhodnutí a exekuční řízení podle zvláštního předpisu [...] se použijí ustanovení předcházejících částí, nestanoví-li tento zvláštní předpis jinak. Rozhoduje se však vždy usnesením.“

9 Exekuční řád, ve znění použitelném na skutkové okolnosti v původním řízení (dále jen „exekuční řád“), v § 37 odst. 1 a 3 stanoví:

„1) Účastníky řízení jsou oprávněný a povinný; jiné osoby jsou účastníky jen té části řízení, ve které jim toto postavení přiznává tento zákon. Rozhoduje-li soud o nákladech exekuce, je účastníkem řízení i pověřený exekutor.

[...]

3) Proti jinému, než kdo je v rozhodnutí označen jako povinný, nebo ve prospěch jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný, lze provést exekuci, jen jestliže je prokázáno, že na něj přešla povinnost nebo právo z exekučního titulu podle § 41. Pokud nastanou skutečnosti, na jejichž základě dochází k převodu nebo přechodu práv a povinností plynoucích z exekučního titulu, mají účastníci řízení povinnost tyto skutečnosti bez zbytečného odkladu písemně oznámit exekutorovi. Oznámení musí být doloženo listinou prokazující převod nebo přechod práv nebo povinností. Návrh na povolení změny účastníků řízení doručí exekutor soudu ve lhůtě 14 dní ode dne, kdy se o uvedených skutečnostech dozvěděl. Soud rozhodne usnesením ve lhůtě 60 dnů od doručení návrhu. Rozhodnutí je doručeno exekutorovi, oprávněnému a povinnému, kteří jsou označeni v exekučním titulu, a účastníkovi, na kterého přešlo právo nebo povinnost.“

10 Podle § 25 odst. 1 a 2 zákona č. 250/2007 o ochraně spotřebitele může sdružení podat návrh na zahájení řízení u správního orgánu nebo u soudu ve věci ochrany práv spotřebitelů nebo může být účastníkem řízení, jsou-li tyto cíle hlavní náplní jeho činnosti nebo je uvedeno na seznamu oprávněných osob vedeném Evropskou komisí, aniž je dotčeno právo soudu přezkoumat, zda je tento

subjekt v daném případě oprávněn podat návrh na zahájení řízení. Kromě toho může sdružení na základě zplnomocnění zastupovat spotřebitele v řízeních před státními orgány o uplatňování jeho práv, včetně náhrady újmy způsobené porušením práv spotřebitele.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 11 Společnost Pohotovost poskytla M. Vašutovi spotřebitelský úvěr. Rozhodnutím ze dne 9. prosince 2010 Stálý rozhodcovský soud (stálý rozhodčí soud) uložil M. Vašutovi povinnost zaplatit společnosti Pohotovost určitou částku.
- 12 Společnost Pohotovost podala návrh na výkon uvedeného rozhodčího nálezu, který byl pravomocný a vykonatelný. Dne 25. března 2011 soudní exekutor pověřený společností Pohotovost podal k Okresnému soudu Svidník (okresní soud Svidník) návrh na nařízení výkonu uvedeného rozhodčího nálezu. Rozhodnutím ze dne 29. června 2011 byl uvedený návrh zamítnut v části týkající se úroků z prodlení a s tím souvisejících nákladů. Uvedený soud však vyhověl návrhu na výkon téhož nálezu ve vztahu k ostatním pohledávkám.
- 13 Dne 9. září 2011 podalo Združenie na ochranu občana spotřebiteľa HOOS (sdružení na ochranu spotřebitelů HOOS, dále jen „Združenie HOOS“) návrh na vstup do řízení o výkon rozhodčího nálezu jako vedlejší účastník, na základě § 93 odst. 2 občanského soudního řádu. Ve věci samé sdružení uplatňovalo argument, že pověřený exekutor není nestranný, přičemž zejména tvrdilo, že dotyčný exekutor měl v minulosti pracovní vztah se společností Pohotovost. Podle judikatury Ústavného soudu Slovenskej republiky (Ústavní soud Slovenské republiky) je přítom skutečnost, že uvedený exekutor byl zaměstnán společností Pohotovost, neslučitelná s povinností nestrannosti soudního exekutora. Dále Združenie HOOS požadovalo zastavení exekučního řízení v plném rozsahu.
- 14 V podání ze dne 27. března 2012 společnost Pohotovost navrhla nepřípustnost vedlejšího účastenství Združenie HOOS v řízení před předkládajícími soudem, jelikož tato možnost vedlejšího účastenství není v exekučním řádu výslovně upravena.
- 15 Usnesením ze dne 24. května 2012 Okresný soud Svidník prohlásil návrh Združenie HOOS na vstup do řízení o výkon rozhodčího nálezu jako vedlejší účastník za nepřípustný a zamítl návrh na zastavení exekučního řízení.
- 16 Združenie HOOS podalo dne 18. června 2012 proti tomuto usnesení odvolání. Tvrdilo, že M. Vašuta nebyl dostatečně informován. Dále tvrdilo, že uvedený soud neposkytl z úřední moci M. Vašutovi dostatečnou ochranu před zneužívající rozhodčí doložkou a nevyvodil právní důsledky z neuvedení roční procentní sazby nákladů ve smlouvě o spotřebitelském úvěru. Tentýž soud neuplatnil správně judikaturu vyplývající zejména z rozsudku ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, Sb. rozh. s. I-9579), a z usnesení ze dne 16. listopadu 2010, Pohotovost (C-76/10, Sb. rozh. s. I-11557).
- 17 Z písemných vyjádření vyplývá, že v rozsudku ze dne 10. října 2012 Nejvyšší soud Slovenskej republiky (Nejvyšší soud Slovenské republiky) rozhodl, že vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů není v exekučním řízení proti spotřebiteli přípustné, jelikož se nejedná o sporné řízení, ale o řízení, jehož cílem je výkon pravomocného a pro dlužníka závazného rozhodnutí ve věci samé. Mimoto Ústavný soud Slovenskej republiky údajně zaujal podobný postoj v rozsudku ze dne 15. ledna 2013.
- 18 Předkládající soud má za to, že by výklad směrnice 93/13 Soudním dvorem mohl mít rozhodující vliv na řešení sporu v původním řízení.

19 Za těchto podmínek se Okresný soud Svidník rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Mají být čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článek 8 směrnice 93/13 [...], ve spojení s články 38 a 47 [Listiny], vykládány tak, že brání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je § 37 odst. 1 a 3 exekučního řádu, které neumožňuje vedlejší účastenství sdružení na ochranu práv spotřebitelů v exekučním řízení?
- 2) Zní-li odpověď na první otázku tak, že uvedená právní úprava není v rozporu s právem [Unie], mají být ustanovení § 37 odst. 1 a 3 exekučního řádu vykládána tak, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud v souladu s čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článkem 8 [uvedené směrnice] přiznal sdružení na ochranu práv spotřebitelů postavení vedlejšího účastníka v exekučním řízení?“

K návrhům podaným společností Pohotovost' po ukončení ústní části jednání

- 20 Podáním ze dne 31. ledna 2014 došlým kanceláři Soudního dvora dne 6. února 2014 podala společnost Pohotovost' v návaznosti na stanovisko generálního advokáta přednesené dne 12. prosince 2013 na základě článku 83 jednacího řádu Soudního dvora návrh na znovuotevření ústní části řízení, přičemž poukazovala na nedostatečné informace ohledně nové skutečnosti, která by mohla mít rozhodující vliv na rozhodnutí Soudního dvora. Společnost Pohotovost' dále požádala Soudní dvůr, aby v rámci probíhajícího řízení o předběžné otázce vyslechl účastníka sporného řízení probíhajícího před Okresným soudem Bardejov (okresní soud Bardějov), jehož jménem sdružení HOOS podalo podle tvrzení společnosti Pohotovost' žalobu, která se opírá o právně chybné žalobní důvody a argumenty.
- 21 Zaprvé je třeba připomenout, že Soudní dvůr může podle článku 83 jednacího řádu bez návrhu nebo na návrh generálního advokáta nebo také na návrh účastníků řízení nařídít znovuotevření ústní části řízení, pokud má za to, že věc není dostatečně objasněna nebo že musí být rozhodnuta na základě argumentu, který nebyl mezi účastníky řízení projednán (rozsudek ze dne 12. prosince 2013, Carratù, C-361/12, bod 18 a citovaná judikatura).
- 22 Zadruhé je podle čl. 252 druhého pododstavce SFEU úlohou generálního advokáta předkládat veřejně, zcela nestranně a nezávisle odůvodněná stanoviska ve věcech, které podle statutu Soudního dvora Evropské unie vyžadují jeho účast. Při plnění této úlohy může případně analyzovat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce tak, že ji zasadí do kontextu, který je širší, než je kontext striktně definovaný předkládajícím soudem nebo účastníky původního řízení. Vzhledem k tomu, že Soudní dvůr není vázán stanoviskem generálního advokáta ani důvody, na základě kterých k němu dospěl, není nezbytné znovuotevřit ústní část řízení podle článku 83 jednacího řádu pokaždé, když generální advokát nadnese právní otázku, která nebyla mezi účastníky řízení projednána (výše uvedený rozsudek Carratù, bod 19 a citovaná judikatura).
- 23 V projednávané věci nemusí být věc rozhodnuta na základě argumentů, které nebyly mezi účastníky řízení projednány. Pokud jde dále o návrh společnosti Pohotovost', aby osoba, která je účastníkem jiného vnitrostátního soudního řízení, než je původní řízení, byla Soudním dvorem vyslechnuta v rámci tohoto řízení o předběžné otázce, je třeba připomenout, že postup uvedený v článku 267 SFEU je postupem spolupráce mezi vnitrostátním soudem a unijním soudem a že účastníci původního řízení jsou, jak vyplývá z čl. 97 odst. 1 jednacího řádu, jako takoví určeni předkládajícím soudem v souladu s vnitrostátními procesními předpisy. V projednávané věci přitom dotyčná osoba nebyla předkládajícím soudem označena jako „účastník“ původního řízení (v tomto smyslu viz usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 23. března 2007, Cedilac, C-368/06, bod 6).
- 24 Za těchto okolností není po vyslechnutí generálního advokáta namíste návrhům společnosti Pohotovost' vyhovět.

K přípustnosti žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 25 V písemném vyjádření předloženém na základě čl. 23 druhého pododstavce statutu Soudního dvora informovala společnost Pohotovost' Soudní dvůr zejména o tom, že dne 14. listopadu 2012 předložila předkládajícímu soudu vyjádření, v němž prohlásila, že v plném rozsahu bere zpět svůj návrh na výkon rozhodčího nálezu a navrhla zastavit řízení. Předkládající soud měl povinnost rozhodnout o daném zpětvzetí tak, že měl řízení o výkon rozhodčího nálezu zastavit. Soudní dvůr by měl v každém případě projednávanou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce odmítnout jako nepřípustnou, neboť původní řízení skončilo.
- 26 Poté, co Soudní dvůr vyzval Okresný soud Svidník, aby mu potvrdil – s ohledem na oznámené zpětvzetí – zda stále probíhá řízení, v rámci něhož původně předložil žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, a zda tedy v tomto kontextu na své žádosti trvá, Okresný soud Svidník dopisy došlými Soudnímu dvoru dne 8. července a 10. září 2013 odpověděl, že společnost Pohotovost' mu dne 27. prosince 2012 předložila návrh na zastavení řízení o výkon rozhodčího nálezu. Předkládající soud rovněž uvedl, že se spis ve věci v původním řízení nyní nachází u Krajského soudu v Prešově (krajský soud Prešov), neboť společnost Pohotovost' k uvedenému soudu podala odvolání proti rozhodnutí o podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce. Okresný soud Svidník nicméně uvedl, že původní řízení před ním stále probíhá, a že z toho důvodu trvá na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 27 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury se na otázky týkající se výkladu unijního práva položené vnitrostátním soudem v právním a skutkovém rámci, který tento soud vymezí v rámci své odpovědnosti a jehož správnost nepřísluší Soudnímu dvoru ověřovat, vztahuje domněnka relevance. Soudní dvůr může žádost o rozhodnutí o předběžné otázce položenou vnitrostátním soudem odmítnout pouze tehdy, je-li zjevné, že žádaný výklad unijního práva nemá žádný vztah k realitě nebo předmětu sporu v původním řízení, jestliže se jedná o hypotetický problém nebo také pokud Soudní dvůr nedisponuje skutkovými nebo právními poznatky nezbytnými pro užitečnou odpověď na otázky, které jsou mu položeny (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 7. června 2007, van der Weerd a další, C-222/05 až C-225/05, Sb. rozh. s. I-4233, bod 22 a citovaná judikatura).
- 28 Ze znění i systematiky článku 267 SFEU nicméně vyplývá, že řízení o předběžné otázce předpokládá, že před vnitrostátními soudy skutečně probíhá spor, v jehož rámci mají vnitrostátní soudy vydat rozhodnutí, které může zohlednit rozsudek vydaný v rámci řízení o předběžné otázce (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 15. června 1995, Zabala Erasun a další, C-422/93 až C-424/93, Recueil, s. I-1567, bod 28; ze dne 12. března 1998, Djabali, C-314/96, Recueil, s. I-1149, bod 18, jakož i ze dne 20. ledna 2005, García Blanco, C-225/02, Sb. rozh. s. I-523, bod 27).
- 29 Důvodem pro předběžnou otázku totiž není poskytnutí konzultativního stanoviska k obecným nebo hypotetickým otázkám, nýbrž její nezbytnost pro efektivní vyřešení sporu (viz rozsudky ze dne 16. prosince 1981, Foglia, 244/80, Recueil, s. 3045, bod 18; ze dne 25. března 2004, Azienda Agricola Ettore Ribaldi a další, C-480/00 až C-482/00, C-484/00, C-489/00 až C-491/00 a C-497/00 až C-499/00, Recueil, s. I-2943, bod 72, jakož i výše uvedený rozsudek García Blanco, bod 28).
- 30 V projednávané věci je nutno konstatovat, že předkládající soud na otázku Soudního dvora uvedl, že řízení ve věci, která mu byla předložena, dosud probíhá. Přitom vzhledem k tomu, že postup zavedený článkem 267 SFEU je nástrojem spolupráce mezi Soudním dvorem a vnitrostátními soudy, díky němuž Soudní dvůr poskytuje vnitrostátním soudům výklad unijního práva, jenž je pro ně nezbytný k vyřešení sporu, který mají rozhodnout (viz zejména rozsudek ze dne 16. července 1992, Meilicke, C-83/91, Recueil, s. I-4871, bod 22, a ze dne 24. března 2009, Danske Slagterier, C-445/06, Sb. rozh. s. I-2119, bod 65), takové tvrzení vnitrostátního soudu Soudní dvůr zavazuje a účastníci původního řízení jej v zásadě nemohou zpochybnit.

- 31 Stran okolnosti, že proti předkládacímu rozhodnutí bylo podáno odvolání, je třeba připomenout, že podle článku 267 SFEU platí, že posouzení relevance a nezbytnosti předběžné otázky je v zásadě pouze odpovědností soudu, který se rozhodne podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, s výhradou omezeného přezkumu, který provádí Soudní dvůr v souladu s judikaturou připomenutou v bodě 27 tohoto rozsudku. Je tedy na předkládajícím soudu, aby vyvodil důsledky z případného rozsudku vydaného v rámci řízení o odvolání podaném proti rozhodnutí podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, konkrétně, aby se rozhodl, zda bude na své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce trvat, změni ji nebo ji vezme zpět (viz rozsudek ze dne 16. prosince 2008, *Cartesio*, C-210/06, Sb. rozh. s. I-9641, bod 96).
- 32 Z toho vyplývá, že v takové situaci, jako je situace v původním řízení, musí Soudní dvůr – rovněž v zájmu jasnosti a právní jistoty – vycházet z rozhodnutí o podání žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, které musí mít příslušné právní účinky, pokud není vzato zpět nebo změněno soudem, který jej vydal, přičemž o takovémto zpětvzetí nebo změně může rozhodnout pouze tento soud (viz výše uvedený rozsudek *Cartesio*, bod 97).
- 33 Pouze v případě, že odvolací soud podle použitelných vnitrostátních procesních předpisů zruší rozhodnutí předkládajícího soudu, kterým nepřipustil zpětvzetí návrhu žalobkyně v původním řízení a nařídí zpětvzetí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané tímto soudem, může Soudní dvůr poté, co si případně vyžádá vyjádření předkládajícího soudu k této záležitosti, vyvodit důsledky z rozhodnutí odvolacího soudu a případně vyškrtnout věc z rejstříku Soudního dvora (v tomto smyslu viz usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 25. září 2013, *BNP Paribas Personal Finance a Facet*, C-564/12, body 1 až 5).
- 34 Je však nutno konstatovat, že v projednávané věci nebyl Soudní dvůr předkládajícím soudem ani žádným jiným soudem ve smyslu článku 267 SFEU o takovém rozhodnutí Krajského soudu v Prešove informován.
- 35 Vzhledem ke všem předcházejícím důvodům je na žádost o rozhodnutí o předběžné otázce třeba odpovědět.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 36 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 93/13, zejména čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článek 8 této směrnice, ve spojení s články 38 a 47 Listiny, musí být vykládána v tom smyslu, že brání vnitrostátní právní úpravě, podle které není přípustné vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů na podporu dotčeného spotřebitele v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu, které je vedeno proti dotčenému spotřebiteli.
- 37 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že se Združenie HOOS ve věci v původním řízení domáhá postavení vedlejšího účastníka v řízení o výkon rozhodčího nálezu zahájeném na návrh společnosti Pohotovost' proti M. Vašutovi, neboť má zejména za to, že Okresný soud Svidník rozhodnutím zastavit řízení o výkon rozhodčího nálezu pouze ve vztahu k části pohledávky a ve zbývající části daný výkon nařídít, neposkytl z úřední moci spotřebiteli dostatečnou ochranu před zneužívající rozhodčí doložkou a nevyvodil právní důsledky z neuvedení roční procentní sazby nákladů ve smlouvě o spotřebitelském úvěru. Posledně zmíněné rozhodnutí podle něj není v souladu s judikaturou Soudního dvora vyplývající zejména z výše uvedeného usnesení Pohotovost'.

- 38 Je rovněž patrné, že podle § 93 odst. 2 občanského soudního řádu může sdružení na ochranu spotřebitelů vstoupit jako vedlejší účastník do řízení, v němž se podstata sporu týká práv spotřebitele. Naproti tomu, pokud jde o řízení o výkon rozhodnutí týkajícího se spotřebitele, ať se jedná o výkon rozsudku vnitrostátního soudu nebo pravomocného rozhodčího nálezu, jako je tomu ve věci v původním řízení, exekuční řád neumožňuje podle judikatury Nejvyššího soudu Slovenské republiky a Ústavního soudu Slovenské republiky povolit vstup takového sdružení jako vedlejšího účastníka do tohoto druhu řízení.
- 39 Podle ustálené judikatury vychází systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem, aniž může ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 27. června 2000, *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, C-240/98 až C-244/98, Recueil, s. I-4941, bod 25, a ze dne 26. října 2006, *Mostaza Claro*, C-168/05, Sb. rozh. s. I-10421, bod 25, jakož i výše uvedené usnesení *Pohotovost'*, bod 37).
- 40 Soudní dvůr opakovaně zdůraznil, že k tomu, aby mohla být zajištěna ochrana zamýšlená uvedenou směrnicí, může být toto nerovné postavení narovnáno pouze pozitivním zásahem, který je vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (výše uvedené rozsudky *Océano Grupo Editorial a Salvat Editores*, bod 27; *Mostaza Claro*, bod 26, a *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 31, jakož i výše uvedené usnesení *Pohotovost'*, bod 39).
- 41 V tomto ohledu možnost soudu přezkoumat zneužívající charakter určité klauzule z úřední povinnosti představuje prostředek vhodný zároveň k dosažení výsledku stanoveného v článku 6 směrnice 93/13, totiž zabránit tomu, aby byl konkrétní spotřebitel zneužívající klauzulí vázán, a přispět ke splnění cíle stanoveného v článku 7 této směrnice, jelikož takový přezkum může mít odrazující účinek napomáhající zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí ve smlouvách uzavíraných mezi spotřebiteli a prodávajícími nebo poskytovateli (rozsudky ze dne 21. listopadu 2002, *Cofidis*, C-473/00, Recueil, s. I-10875, bod 32, a výše uvedený rozsudek *Mostaza Claro*, bod 27, jakož i výše uvedené usnesení *Pohotovost'*, bod 41).
- 42 Jak uvedl generální advokát zejména v bodech 55 a 56 stanoviska, z judikatury Soudního dvora vyplývá, že vnitrostátnímu soudu, který – jako v původním řízení – rozhoduje v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu, přísluší provést pozitivní zásah, který je vnějším ve vztahu ke smluvním stranám, stanovený uvedenou směrnicí za účelem narovnáání nerovného postavení mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem. Jakmile má tento soud k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, je totiž povinen bez návrhu přezkoumat zneužívající charakter smluvních ustanovení, na kterých se zakládá pohledávka konstatovaná v daném rozhodčím nálezu, pokud je podle vnitrostátních procesních pravidel povinen v rámci podobného exekučního řízení bez návrhu posoudit rozpor rozhodčí doložky s vnitrostátními kogentními pravidly (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. června 2009, *Pannon GSM*, C-243/08, Sb. rozh. S. I-4713, bod 32, a výše uvedený rozsudek *Asturcom Telecomunicaciones*, bod 53, jakož i výše uvedené usnesení *Pohotovost'*, bod 51).
- 43 Stran úlohy, kterou by mohla mít sdružení na ochranu spotřebitelů, je třeba uvést, že čl. 7 odst. 1 směrnice 93/13 ukládá členským státům povinnost zajistit, aby existovaly přiměřené a účinné prostředky k zabránění používání zneužívajících klauzulí ve spotřebitelských smlouvách (rozsudek ze dne 26. dubna 2012, *Intitel*, C-472/10, bod 35). V tomto ohledu z čl. 7 odst. 2 této směrnice vyplývá, že mezi výše uvedené prostředky patří možnost osob nebo organizací, které mají oprávněný zájem na ochraně spotřebitelů, požádat soudy o určení, zda klauzule sepsané pro obecné použití jsou zneužívající, a případně se domoci jejich zákazu (viz rozsudek ze dne 24. ledna 2002, *Komise v. Itálie*, C-372/99, Recueil, s. I-819, bod 14, a výše uvedený rozsudek *Intitel*, bod 36).

- 44 Preventivní povaha a odrazující účel žalob na zdržení se jednání, jakož i jejich nezávislost na jakémkoliv konkrétním individuálním sporu značí, že musí být možné takové žaloby podat, i když klauzule, jejichž zákaz je požadován, nebyly v určitých smlouvách použity (viz výše uvedené rozsudky Komise v. Itálie, bod 15, a Invitel, bod 37).
- 45 Nicméně, jak uvedl generální advokát v bodě 62 stanoviska, je nutno konstatovat, že ani směrnice 93/13, ani směrnice, které ji následovaly a doplnily právní úpravu v oblasti ochrany spotřebitele, neobsahují ustanovení upravující úlohu, která by mohla nebo měla být svěřena sdružením na ochranu spotřebitelů v rámci individuálních sporů týkajících se spotřebitele. Směrnice 93/13 tak neupravuje otázku, zda by taková sdružení měla mít právo na vstup do řízení jako vedlejší účastník na podporu spotřebitelů v rámci takových individuálních sporů.
- 46 Z toho vyplývá, že při neexistenci unijní právní úpravy, pokud jde o možnost sdružení na ochranu spotřebitelů vstoupit jako vedlejší účastník do řízení v individuálních sporech týkajících se spotřebitelů, je na vnitrostátním právním řádu každého členského státu, aby na základě zásady procesní autonomie taková pravidla stanovil, avšak za podmínky, že nejsou méně příznivá než pravidla upravující podobné situace podléhající vnitrostátnímu právu (zásada rovnocennosti) a že v praxi neznemožňují nebo nadměrně neztěžují výkon práv přiznaných unijním právem (zásada efektivity).
- 47 Zaprvé, zásada rovnocennosti vyžaduje, aby se dotčené vnitrostátní pravidlo použilo bez rozdílu na žaloby, které jsou založeny na porušení unijního práva, i na žaloby založené na porušení vnitrostátního práva, mají-li podobný předmět a důvody (viz zejména rozsudek ze dne 29. října 2009, Pontin, C-63/08, Sb. rozh. s. I-10467, bod 45).
- 48 Aby bylo možné ověřit, zda uvedená zásada byla ve věci, která byla předložena předkládajícímu soudu dodržena, je třeba, aby tento soud, který je jako jediný přímo obeznámen s procesními podmínkami řízení ve svém právním řádu, posoudil jak předmět, tak podstatné znaky údajně obdobných vnitrostátních řízení. Nicméně pro účely posouzení, které bude muset uvedený soud provést, mu může Soudní dvůr poskytnout určité poznatky související s výkladem unijního práva.
- 49 V tomto ohledu z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že § 37 odst. 1 exekučního řádu, jak zdůraznil generální advokát v bodě 73 stanoviska, vylučuje vedlejší účastenství jakékoli třetí osoby ve všech řízeních o výkon rozhodnutí vnitrostátního soudu nebo pravomocného rozhodčího nálezu, ať už se toto vedlejší účastenství zakládá na porušení unijního práva nebo na porušení vnitrostátního práva.
- 50 Za těchto okolností nelze mít za to, že taková právní úprava porušuje zásadu rovnocennosti tím, že neumožňuje vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu, jako ve věci v původním řízení.
- 51 Zadruhé, ohledně zásady efektivity je třeba připomenout, že Soudní dvůr již rozhodl, že každý případ, v němž vyvstává otázka, zda vnitrostátní procesní ustanovení znemožňuje nebo nadměrně ztěžuje použití unijního práva, musí být analyzován s přihlédnutím k místu tohoto ustanovení v řízení jako celku, k jeho průběhu a zvláštnostem u různých vnitrostátních soudních orgánů. Z tohoto hlediska je namísto případně zohlednit základní zásady vnitrostátního soudního systému, jako například zásadu ochrany práva na obhajobu, zásadu právní jistoty a řádný průběh řízení (viz rozsudek ze dne 5. prosince 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, bod 34 a citovaná judikatura).
- 52 V tomto ohledu článek 38 Listiny stanoví, že v politikách Unie je zajištěna vysoká úroveň ochrany spotřebitele. Tento požadavek platí pro provádění směrnice 93/13. Jelikož však tato směrnice neobsahuje ustanovení, které by upravovalo právo sdružení na ochranu spotřebitelů vstoupit jako vedlejší účastník do individuálních sporů týkajících se spotřebitelů, nemůže článek 38 Listiny sám o sobě vést k výkladu uvedené směrnice v tom smyslu, že toto právo přiznává.

- 53 Tento závěr platí i pro ustanovení článku 47 Listiny, který se týká práva na účinnou právní ochranu a spravedlivý proces, podle kterého je právní pomoc poskytnuta všem, kdo nemají dostatečné prostředky, pokud je to nezbytné k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti. Vzhledem k tomu, že uvedená směrnice ve sporech týkajících se prodávajícího nebo poskytovatele a spotřebitele vyžaduje pozitivní zásah, vnější ve vztahu ke smluvním stranám, ze strany vnitrostátního soudu rozhodujícího o takových sporech, nelze mít v každém případě za to, že nepovolení vstupu sdružení jako vedlejšího účastníka do řízení na podporu dotčeného spotřebitele je porušením práva tohoto spotřebitele na účinnou právní ochranu, které je zaručeno tímto článkem. Mimoto vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů nelze ani stavět na roveň právní pomoci, která musí být podle výše uvedeného článku v určitých případech poskytnuta těm, kdo nemají dostatečné prostředky.
- 54 Co se týče možnosti sdružení na ochranu spotřebitelů dovolávat se v tomto kontextu článku 47 Listiny, je třeba konstatovat, že nepovolením vstupu tohoto sdružení jako vedlejšího účastníka do řízení týkajícího se spotřebitele není dotčeno právo uvedeného sdružení na účinnou právní ochranu za účelem obrany jeho práv, která jsou mu jakožto sdružení tohoto druhu přiznána, zejména jeho právo na podání hromadné žaloby, které mu plyne z čl. 7 odst. 2 směrnice 93/13.
- 55 Dále je třeba dodat, že podle vnitrostátní právní úpravy dotčené v původním řízení může sdružení přímo zastupovat takového spotřebitele v jakémkoli řízení, včetně exekučního, na základě zplnomocnění uděleného dotyčným spotřebitelem.
- 56 Z výše uvedené vyplývá, že taková vnitrostátní právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení, která nestanoví možnost, aby sdružení na ochranu spotřebitelů vstoupilo jako vedlejší účastník do řízení o výkon soudního rozhodnutí nebo pravomocného rozhodčího nálezu, neporušuje zásadu efektivity.
- 57 S ohledem na všechny předchozí úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že směrnice 93/13, zejména čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článek 8 uvedené směrnice, ve spojení s články 38 a 47 Listiny, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které není přípustné vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů na podporu dotčeného spotřebitele v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu, které je vedeno proti dotyčnému spotřebiteli.

Ke druhé otázce

- 58 Podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být § 37 odst. 1 a 3 exekučního řádu vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby vnitrostátní soud na základě čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článku 8 směrnice 93/13 přiznal sdružení na ochranu spotřebitelů postavení vedlejšího účastníka v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu.
- 59 Uvedenou otázkou se předkládající soud ve skutečnosti Soudní dvora táže, jak by mělo být vykládáno jeho vnitrostátní právo.
- 60 Soudnímu dvoru však nepřísluší, aby v rámci řízení o předběžné otázce vykládal vnitrostátní právní a správní předpisy (viz rozsudky ze dne 9. září 2003, Jaeger, C-151/02, Recueil, s. I-8389, bod 43, a ze dne 23. března 2006, Enirisorse, C-237/04, Sb. rozh. s. I-2843, bod 24 a citovaná judikatura).
- 61 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba druhou otázku prohlásit za nepřipustnou.

K nákladům řízení

- 62 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách, zejména čl. 6 odst. 1, čl. 7 odst. 1 a článek 8 uvedené směrnice, ve spojení s články 38 a 47 Listiny základních práv Evropské unie, musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání vnitrostátní právní úpravě, podle které není přípustné vedlejší účastenství sdružení na ochranu spotřebitelů na podporu dotčeného spotřebitele v řízení o výkon pravomocného rozhodčího nálezu, které je vedeno proti dotčenému spotřebiteli.

Podpisy.